UNIVERSITY OF AMSTERDAM

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Het duivelsdilemma van de euro

Marácz, L.

Publication date
2020
Document Version
Final published version
Published in
Armex

Link to publication

Citation for published version (APA):
Marácz, L. (2020). Het duivelsdilemma van de euro. *Armex*, *104*(2), 8-9. https://onsleger.nl/wp-content/uploads/2020/05/ARMEX_2020_2.pdf

General rights
It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations
If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: https://uba.uva.nl/en/contact, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, P.O. Box 19185, 1000 GD Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

UvA-DARE is a service provided by the library of the University of Amsterdam (https://dare.uva.nl)

Download date:09 Nov 2026

ONAFHANKELIJK DEFENSIEMAGAZINE
UITGAVE VAN DE KONINKLIJKE NEDERLANDSE VERENIGING ‘ONS LEGER’

ARMEX

Meer dan 100 jaar op de bres voor de krijgsmacht

‘In oorlog’ tegen corona
Het duivelsdilemma van de euro
Herinneringen aan Sarajevo

104e jaargang mei 2020 | nummer 2

Column

Het duivelsdilemma van de euro

Prof. Dr. László Marácz

Naast een ongekende gezondheidscrisis veroorzaakt door de uitbraak van het coronavirus voltrekt zich in een Europa een andere crisis van ongekende omvang, namelijk een financiële crisis. We staan pas aan het begin van deze nieuwe financiële crisis die zich in de schaduw van het coronacrisis ontvouwt. Het huidige Europese financiële beleid om uit de ongekende financieel-economische neergang te geraken door het drukken van extra geld - tegenwoordig het digitaal toevoegen van extra nulletjes op een computerscherm - en het ophogen van de geldoverdracht van Noord- naar Zuid-Europa gaan ongekende risico's met zich meebrengen. Het zal in ieder geval de structurele problemen van de eurozone niet kunnen oplossen en zal uiteindelijk het voortbestaan van het Europese project op het spel zetten.

Het huidige financiële beleid zal het voortbestaan van het Europese project op het spel zetten

Vredesproject

De Europese Unie is als vredesproject op de puinhopen van de Tweede Wereldoorlog ontstaan. Nooit meer oorlog was het devies. Het uitgangspunt was om door economische vervlechting van de zes oorspronkelijke leden, Duitsland, Frankrijk, Italië en de Benelux-landen, een kern van staten te vormen die vanwege de economische afhankelijkheid van elkaar nooit meer oorlog met elkaar zouden voeren. Het plan werd opgevat om de Europese samenwerking stap-voor-stap uit te breiden en te verdiepen. Dit gebeurde aan de hand van het oprichten van gemeenschappelijke instellingen, zoals de Europese Commissie, de Europese Centrale Bank (ECB) en vele andere Europese bestuursorganen. Met het Verdrag van Maastricht (1992) waren de geesten rijp om een politieke unie op te richten, die verder ging dan de vrijhandelszone zonder belemmerende nationale grenzen. De politieke unie was mede een reactie op het einde van de Koude Oorlog, wat weer tot gevolg had dat de voormalige Oost-Europese satellietstaten in de rij stonden om lid te worden van een succesvolle en welvarende unie. Brussel begon zich zowaar hoofdstad van een Europees rijk te voelen. Als hoogtepunt van de politieke samenwerking werd in 2002 een gemeenschappelijke munt ingevoerd, de euro. Er werden strakke criteria afgesproken om de stabiliteit van de munt te waarborgen, de zogeheten convergentiecriteria en er gold een clausule dat ieder lid van de eurozone verantwoordelijk was voor het beteugelen van de eigen overheidsuitgaven.

Als hoogtepunt van de politieke samenwerking werd in 2002 een gemeenschappelijke munt ingevoerd, de euro. Foto: Wikimedia Commons, Avij

Coronacrisis

In januari van dit jaar werd de wereld opgeschrikt door de uitbraak in het Chinese Wuhan van een nieuw, onbekend virus, dat 'COVID-19' is gedoopt. Het virus dat tot de coronafamilie van virussen behoort, verspreidde zich in de afgelopen maanden in een hoog tempo over de wereld. Dat leidde ertoe dat de WHO begin maart de corona-uitbraak tot een heuse pandemie bestempelde en de lidstaten adviseerde om de noodscenario's in werking te stellen. Het noorden van Italië, Lombardije, werd als een van de eerste Europese regio's zwaar getroffen door het virus. De Italiaanse regering van premier Giuseppe Conte besloot om een totale *lockdown* af te kondigen tegen de verdere verspreiding ervan. De Italianen werden gedwongen thuis te blijven en het economische leven kwam geheel tot stilstand.

Het toeval wilde dat het virus hard toesloeg in Italië, een EU-lidstaat die er al financieel-economisch heel zwak voorstond. Italië was allang niet meer in staat om aan de euro-criteria te voldoen. Het overheidstekort van Italië was inmiddels opgelopen naar 135 procent van het bbp en dat mocht volgens de convergentiecriteria slechts 60 procent zijn. Italië stond al vóór de uitbraak 2 biljoen (2000 miljard) euro in het rood. Het tot stilstand komen van het economische leven door de coronacrisis maakte dat deze schuldencrisis in Italië verder zou escaleren. Vandaar dat er gereageerd moest worden. Er waren begin maart nog twee scenario's voorhanden om de eurocrisis aan te pakken. De herstructurering van de euro zelf door bijvoorbeeld Italië uit de eurozone te zetten of de euro te redden met financiële injecties van de ECB. Brussel koos voor het laatste.

De WHO adviseerde de lidstaten om de noodscenario's in werking te stellen. Foto: Flickr

Italië was allang niet meer in staat om aan de euro-criteria te voldoen

'Whatever-it-takes'

Al bij de bezwering van de financiële crisis van 2008-2009 koos de toenmalige Italiaanse ECB-directeur Mario Draghi in 2012 voor een *bail-out* van de Europese banken en Griekenland. *Whatever it takes* verklaarde Draghi om de euro te redden. De huidige ECB-directeur, de Française Christine Lagarde lanceerde op 19 maart een nieuw opkoopprogramma van statelijke en bancaire schulden ter waarde van 750 miljard euro en herhaalde de woorden van Draghi *whatever it takes* om de euro, het ultieme symbool van het Europese vredesproject te redden. De ECB had wederom de geldpersen aangezet om de financiële crisis in de Zuid-Europese landen te neutraliseren. Naast Italië volgden spoedig Spanje, Portugal en Frankrijk die ook al voor de coronacrisis enorme overheidstekorten hadden en de eurocriteria hadden geschonden maar door de coronacrisis nog verder in de problemen waren gekomen. Van die 750 miljard moge duidelijk zijn dat de 'Ziekste Man van Europa', Italië, er niet mee gered kan worden. Hieruit volgt dat het bijdrukken van geld en het garant staan daarvan door de hele eurozone het pad is waarop we terecht zijn gekomen, ongeacht hoe je dat noemt: coronabonds, eurobonds of euro-obligaties, al of niet van tijdelijke aard. We kunnen derhalve de komende jaren *bail-out* op *bail-out* van de Zuid-Europese landen, hun overheden en financiële instellingen verwachten, waarvoor ook de noordelijke nettobetalers in de eurozone, Duitsland, Nederland, Oostenrijk en Finland, garant zullen moeten staan.

Eindspel

De oorzaak van de financiële euro-ellende is de weeffout die zit ingebakken in het Europroject. Het probeert landen met een zwakke economie, de Zuid-Europese, te verenigen met de noordelijke landen, die een sterke economie hebben. Dat is simpelweg een onoplosbaar cultureel probleem. Het bijdrukken van geld kan niet ongebreideld doorgaan. Het moment dat Noord-Europa niet langer garant kan staan, komt steeds dichterbij. Het gaat hier immers om bedragen die de financiële kracht van de noordelijke landen te boven gaan. Op de korte termijn heeft het bijdrukken van geld inflatie tot gevolg, en het oplopen van de rente die nu kunstmatig laag gehouden wordt, met alle gevolgen van dien. Maar het belangrijkste is dat er vertrouwen blijft in het ooit kunnen terugbetalen van deze imposante schuldenberg die in de EU aan het ontstaan is. Dat vertrouwen in de EU is echter fragiel. In alle Europese landen zijn er steeds meer politieke krachten die niet meer geloven in het Europese project en steeds meer Europese burgers zullen door het duivelsdilemma van de euro in armoede terechtkomen. Het Europese project wordt van een vredesproject sowieso een armoedeproject. Bij een van de volgende crisissen - en die zijn er legio, een hernieuwde uitbraak van COVID-19 of een ander virus of oplopende spanningen tussen de VS en China - kan het helemaal misgaan in de vorm van hyperinflatie, wat het einde van de euro en in haar val het einde van het Europese project tot gevolg heeft.

In alle Europese landen zijn er steeds meer politieke krachten die niet meer geloven in het Europese project. Afbeelding: Pinterest

De Italiaanse regering van premier Giuseppe Conte besloot om een totale 'lockdown' af te kondigen. Foto: Flickr, Dipartimento Protezione Civile

Op 19 maart startte de ECB een nieuw opkoopprogramma van statelijke en bancaire schulden. Foto: Wikimedia Commons, M.Minderhoud

De weeffout die in het Europroject ingebakken zit, is de oorzaak van de financiële euro-ellende